

Pledoarie pentru pagina scrisă și pentru adolescență

Iulia Calinic, Clasa a IX - a

Ideea de a scrie despre relația cu pagina albă și cu textul ce poate crește din ea nu m-a încântat de la început. Mai mult, m-a speriat destul de tare. M-am așezat uimită și ușor blazată în fața colii albe de pixeli și am început să ating literele ca de promoroacă înscrise pe cerul întunecat al tastaturii. Nu știu foarte clar despre ce voi scrie. Textul va crește cu fiecare atingere a claviaturii cu litere. Timpul își trece undele prin ființa mea iar eu încerc să îl prind în literele ivindu-se neașteptat pe ecranul pixelat, de sub degete, sau din mine? Chiar voi scrie despre această nemaipomenită relație dintre gând și literă.

Nu m-am întrebat niciodată până acum, fapt din care rezultă că nu trebuie nicicum să ai idei preconcepute, ca aceea că niciodată nu vei face un anumit lucru, despre care este mecanismul relației dintre substanța imaterială a gândirii noastre și forma concretă a literelor. Mă întreb: prin ce fenomen misterios, prin ce lanț de sinapse neuronale complicate, conținutul sufletului meu se face mai întâi gând și mai în urmă cuvânt. Înșirui literă lângă literă și mi se pare că fărâmele gândului meu, minuscule, albastre, se lasă lent peste lucrurile lumii. Și lumea se transfigurează. Am învățat aceasta la literatură, dar mărturisesc că nu înțeleg prea bine lucrurile în profunzimea lor. Am încercat să concretizez totul într-o comparație. Privindu-mă în oglindă, zăresc chipul meu, dar ceea ce descopăr în profunzimea apelor de siliciu ale oglinzii nu sunt chiar eu, ci imaginea mea. Așa bănuiesc că vor sta lucrurile și în problema spinoasă a transfigurării. Citind o carte, descopăr, evident, lumea, alcătuită din litere, dar având chipul furat al lumii noastre concrete și reale, fără a fi însă aceeași lume, ci aceea pe care mi-ar plăcea să o văd. A fi același și a fi altceva în același timp e un lucru misterios pe care, intuitiv, îl înțeleg, deși nu îl pot explica.

Mărturisesc că îmi place să citesc, nu foarte mult, dar sentimentul pe care mi-l dă contactul cu șirurile de litere mă emoționează profund, ca mai în urmă, lectura unui roman al lui Mircea Eliade, *Romanul adolescentului miop*. Nimic ieșit din comun, nimic extraordinar, și totuși descopeream acolo sufletul oricărui adolescent. O altă generație, cu alte idealuri, cu altă mentalitate și alte preocupări, dar același model al adolescenței care nu știe încă cine sau ce este. Conglomeratul de litere al unei cărți mă sperie mai întâi, geometric și dur cum este, pentru ca apoi semnele acestea întunecate să degaje un parfum nefiresc, cel al lumii reale reconstituindu-se în detaliile ei, dar mult mai evidente și mult mai încărcate de noimă.

Aici, în lumea noastră, o floare este, oricum ar fi ea, o floare, pe când acolo, floarea de litere

e o floare, dar e și altceva, încă, mult mai adânc și mai încifrat. Ceva ce ține de trecerea timpului, de efemeritatea sau de frumusețea nespūsă și veșnică a lumii, putem intui dincolo de culoarea ei de litere, de parfumul ei de tuș sau de pixeli. Sau ceva din sufletul celui care a descris-o venind spre noi din epoci de mult uitate. Acea floare este proiecția sufletului celui ce a descris-o, căci admirând lumea, a descoperit, de fapt, frumusețea sufletului său, sensibilitatea de a transfigura o plantă sortită pieirii într-o noțiune ce atinge, aproape, idealul. Nu știu dacă vă place să citiți, nici eu nu știu dacă lectura mă pasionează cu adevărat, dar citind, văd lumea altfel, o înțeleg parcă în profunzimea ei o clipă întrezărită. Și devin reflexivă, nu peste măsură și nici cât ar trebui, dar atât cât să înțeleg că lumea cărților e o lume fascinantă pe care voi începe să o frecventez. Aș vrea să nu greșesc, dar de cele mai multe ori confund reflexivitatea cu melancolia. Dacă vă interesează, încercați și voi aventura jocului gândului cu literele și verificați ce modificări, obscure, reale sau minimale se vor produce în adâncimea ființei voastre.

„Romanul adolescentului miop” este o operă în care se expun aventuri ale spiritului, ciocotul unei personalități ce tinde să iasă din matca în care se deapănă viețile lipsite de sens ale celorlalți adolescenți. Aceste năzuințe și simțiri intense ale adolescentului miop sunt tenebroase, dar sublime prin veridicitatea lor, în comparație cu sentimentele părelnice și superficiale ale colegilor săi. Acest jurnal al adolescentului cu înfățișare neatrăgătoare și suflet complex, capabil de fapte mari, sperie prin exprimarea dorințelor de răzbunare și prin profundul dispreț simțit față de restul oamenilor ce nu îndrăznesc să exploateze forța creatoare a rațiunii de care dispun.

M are un suflet capabil de a înfăptui lucruri mari; nu pentru că nu ar fi sentimentalist și melancolic, precum orice adolescent, ci pentru ca are idealul de a nu mai fi așa. Acest ideal este ca o rampă de lansare ce îl ridică și îl smulge din forța gravitațională ce îl determină pe om să trăiască la nivel de instinct primar.

Ideea de a scrie un roman este un reper conform căruia M își trăiește viața, pe o perioadă de timp. Această operă începe cu dorința sa de a scrie, iar restul acțiunilor mentale petrecute în paginile următoare sunt cauzate de aceasta. Adolescentul M își propune să ilustreze propria viață în roman. Până atunci scria jurnale în care se autocompătinea pentru faptul că se considera neînțeles și astfel jurnalul devenise un refugiu. Însă romanul pe care îl proiectează nu mai provoacă milă, ci pretinde admirație. În scopul de a scrie un roman care să placă cititorilor, M dorește să introducă elemente

sentimentale, spre exemplu un personaj feminin de care să se îndrăgostească protagonistul, plecând de la ideea că un roman fără personaje feminine și fără sentimentalism nu ar putea impresiona pe nimeni. Însă M nu fusese îndrăgostit pînă acum, iar fetele pe care le cunoștea nu puteau fi descrise în roman, fiind vulgare. Căutînd o fată care să poată figura în roman, M descoperă vocabularul, idealurile și dorințele comune fetelor. Acestea sunt izbitor de romantice și monotone, deși se doreau unice, palpitate și emoționante.

În urma discuției cu verișoara sa, M a relizat că durerea unui adolescent miop nu ar impresiona cititorii, care percep și compățimesc, superficial, mimicile îndurerate ale unor crai. Cu toate că verișoara sa Vally i-a cerut o transformare radicală a viitorului roman, propunându-i să fie unul cu teme sentimentale și superficiale, adolescentul este dezamăgit de perspectiva celorlalți asupra lumii, dar nu renunță la felul său de a fi: elevat, profund, cerebral sau, cel puțin, idealist. Adolescentul nu poate renunța la roman, deoarece realitatea sumbră îl condamnă la a fi corigent, pe când publicarea unui roman de succes îi dă speranța că nu este mediocru, așa cum îl arată notele sale, și că profesorii se vor teme de el. Motivul pentru care adolescentul M continuă o lucrare față de care Vally, reprezentanta adolescenților contemporani lui, și-a arătat dezacordul este sinceritatea și dorința de a scrie un roman autentic. De asemeni, planul de a scrie un roman reprezintă un refugiu, atunci cînd realitatea este prea umiltoare sau monotona. De aceea, M invocă viitorul roman pe care îl folosește ca pe o punte care traversează prăpastia dintre Utopia și Realia.

În capitolul "Noiembrie" este reprezentată lupta adolescentului de a scăpa din lațul dulceag și putred al melancoliei, față de care M nutrește dispreț și indignare. Acesta deschide ochii în fața pericolului de a fi sentimental, nelăsându-se antrenat lent și amețitor în aceasta maladie a sufletului. El își amintește zilele de triumf ale spiritului, în care se elibera de instinctul de conservare în așa măsura încât se biciuia, pe lângă efortul depus zilnic cu scopul de a-și adânci cultura. Amintindu-și acele zile în care era mândru de el, este și mai cutremurat de deriva în care se află, neștiind în ce direcție să plutească, și avînd concomitent mai multe sentimente contradictorii care vor sfîșia sufletul și toată viața de adult a lui Mircea Eliade. Durerea este amplificată de faptul că se considerase superior

celorlalți, nefiind sentimentalist, ridicol, naiv, caraghios și materialist. Trăind cu această impresie, revelarea faptului că se afla la același nivel cu cei pe care îi numea sarcastic: "târători pe pămînt", a constituit o decepție mai mare decât dacă nu ar fi avut o părere atît de bună despre sine. Însă amintirea zilelor cînd își trata trupul cu duritate spre a-și purifica sufletul, îl scoate din starea de dezarmare în fața peisajului crepuscular. Îi învie dorința de a urca pe scara de valori care l-ar fi ridicat din mediocritate și l-ar fi făcut net superior celor ce pînă atunci îl disprețuiau. Odată cu aceasta, hotărăște să aibă o atitudine nemiloasă, trufașă față de restul adolescenților pe care se va răzbuna: „îmi voi scuipa răsul și veninul deasupra mulțimii.”

Citind opera "Omul sfârșit" de Giovanni Papini, M se regăsește în aceasta, ceea ce îi inspiră sentimente contrarii: dușmănie față de cel care a transmis prin opera sa ceea ce M dorea să spună lumii, dar și iubire față de cel care a înlăturat îndoelile ce pluteau în jurul țelului intuit de adolescent. Lectura acestei opere este, pentru adolescentul M, o revizuire a propriei copilării umbrite de durerea de a fi urât și neînțeles, a unei adolescențe trăite cu brațele încordate și cu ochii ațintiți spre țelul propus. Însă finalul romanului "Omul sfârșit", prin care adolescentului i se prevestește eșecul datorat epuizării valorilor spiritului, îl determină pe tânăr să se lepede de asemănarea cu Papini, spre a nu avea același deznodămînt cu acesta. M afirmă că forța sa creatoare este ineputabilă, iar oamenii sunt prea slabi ca să-i poată rezista.

Se vedește firea sa de adolescent nestatornic prin hotărîrea temerară de a renunța la actuala personalitate, ce coincide cu cea a lui Papini, și fărîrea unui alt *ego*. El se răzvrătește împotriva Demiurgului, căruia îi impută faptul că l-a creat identic cu un alt om ce a trăit cu 20 de ani în urmă, lucru pe care nu îl poate tolera din cauza orgoliului: "nu suport să port povara pe care au purtat-o alți umeri, să merg pe cărarea bătută de alții".

Deși personalitatea lui M este de tip unicat, fiind printre "aleșii" care înaintează împotriva curentului, în jurnalul acestuia sunt surprinse ipostaze atît de intrinseci adolescenței, încât orice tânăr se regăsește în opera "Romanul adolescentului miop", oglinda adolescentului universal.